

Jaarverslag 2013 Genootschap Onze Taal

Een vereniging die steeds meer een taalinstituut van naam wordt, ook in de media, die in ledenaantal en in de sociale media een indrukwekkende aanhang heeft, en die – ondanks het ontbreken van subsidie – het jaar opnieuw afsluit met een gezonde financiële basis. Maar ook een organisatie die moet blijven investeren om een goede aansluiting te behouden bij de snelle ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en nieuwe dienstverlening. Dat typeert in het kort het Genootschap Onze Taal in 2013.

Financiële situatie en ledental

Voor het verbeteren van de financiële positie werd op 1 januari 2013 de contributie verhoogd van € 33,50 naar € 34,50, waardoor de contributie-inkomsten in 2013 ondanks de daling van het aantal leden nagenoeg hetzelfde bleven. Eind december 2013 had de vereniging 29.935 leden; dat is 2 % minder dan eind 2012 (30.553 leden).

Het bereik van de vereniging en het tijdschrift neemt desondanks toe, doordat de inhoud van het tijdschrift en adviezen van de vereniging op steeds meer plaatsen beschikbaar zijn.

In de jaarrekening vallen bij enkele punten verschillen op tussen de begroting voor 2013 en de realisering. De leden doneerden € 14.000 meer dan was geschat, de Taaladviesdienst had € 21.000 meer inkomsten dan was begroot, op de doorverkoop van publicaties werd € 5.000 meer verdiend, op drukken en verzenden werd € 29.000 bespaard, en de uitkering uit het fonds reproductie was € 9.000 hoger dan voorzien. Anderzijds waren de contributie-inkomsten te hoog ingeschat (- € 56.000) en waren er hogere kosten voor inhuur van extra boekhoudkundige hulp (- € 14.000).

Ten slotte droegen subsidies (o.a. van het Ministerie van OCW) voor een bedrag van € 14.500 bij aan de kosten van het congres en droeg de stichting Vrienden van Onze Taal voor € 15.000 de kosten van diverse projecten van het genootschap.

Als eindresultaat staat op de jaarrekening over 2013 een positief saldo van € 56.614.

Donaties

Duizenden leden gaven gehoor aan het verzoek een donatie over te maken als aanvulling op hun contributie; tezamen maakten zij in de vorm van giften in het jaar 2013 € 74.050 over aan het genootschap. Dit bedrag ligt – ondanks de economische crisis – nagenoeg op hetzelfde niveau als wat er een jaar eerder aan donaties werd ontvangen.

Tijdschrift Onze Taal

De jaargang 2013 bestond uit tien nummers met in totaal 360 pagina's. In het blad is in 2013 onder meer aandacht besteed aan goed voorlezen, de verscheidenheid aan dialecten, plaatsnamen in gezegden, richtingaanduidingen, spreekwoorden over vrouwen, termen voor alleenstaanden, doofheid, de moeilijkheidsgraad van teksten, voorzetsels bij plaatsnamen, taal in aprilgrappen, het succes van 'Taalvoutjes', oude scheldwoorden, schoolpleinzinnetjes, ontsprekende e-mailberichten, het taalgebruik van Willem-Alexander, het Nederlands van Máxima, reclamewoorden, deurwaarderstaal, toeristische taalattracties, Ruzzle, rijm in geboortekaartjes, taalverandering, plurale tantum, apothekerstaal, P.C. Paardekooper, talen waarin je niet kunt liegen, wie bepaalt de taal?, woordspelingen, de basis van taalergernissen, taal van zoekmachines, voltooid deelwoorden, aanpassen van oude spreekwoorden, bronnen van taalnieuws, verbanden in taal, platte versies van liedjes, spraakstoornissen, het thema 'taal en muziek', de taal van jagers, de *Schrijfwijzer* van Jan Renkema, het lidwoord *een*, taalergernissen in andere

landen en aan het taaljaar 2013. Verder waren er interviews met Ivo de Wijs, Tom Lanoye, J.L. Heldring, Hester Carvalho en Hans Dorrestijn.

Redactie

De redactie van *Onze Taal* kwam in 2012 tienmaal bijeen. Behalve uit het onderhouden van contacten met (mogelijke) auteurs en het samenstellen, laten illustreren, uitvoerig redigeren en corrigeren van het blad, bestond het werk van de redactie ook uit het schrijven van enkele maandelijkse rubrieken en van grotere artikelen.

In 2013 bereidde de redactie een vernieuwing voor die op 1 januari 2014 is ingegaan: nieuwe rubrieken en een herziening van de vormgeving van het tijdschrift. Verder werd door de bureauredactie onderzoek gedaan naar een nieuw 'platform' om de weergave van de digitale versie van *Onze Taal* ook geschikt te maken voor iPads en laptops. De bureauredactie maakte verder de *Taalagenda Onze Taal*, verzorgt de eindredactie van de uitgave TLPST, en draagt dagelijks bij aan de Facebookpagina, verzendt dagelijks de nieuwsbrieven van *Onze Taal*, voorziet in het taalnieuws op de website en onderhoudt de website van het genootschap. Ook verzorgde zij de (eind)redactie van het nieuwe boekje *Waar komt pindakaas vandaan* en schreef zij een deel van de bijdragen in dat boekje. Bij de (bureau)redactie waren eind 2012 vier vaste medewerkers werkzaam met een gemiddelde aanstelling van 32 uur per week. De hoogleraren Jaap de Jong en Peter-Arno Copen zijn al vele jaren als extern redacteur lid van de redactie.

Taaladviesdienst

Taaladviezen

Het totale aantal verzoeken om taaladvies ligt al vanaf 2008 rond de 13.000 per jaar. In 2013 werd ongeveer een zesde deel daarvan (2.134 vragen) voor de Taalunie beantwoord in het kader van het betaalde project Taaladvies.net (zie ook verderop).

Het merendeel van alle vragen, 43%, kwam per telefoon binnen (in 2012: 49%, in 2011: 53%, in 2010: 55%). 37% van de vragen kwam per e-mail binnen (in 2012: 36%, in 2011: 40%, in 2010: 42%).

Een sterke toename is opnieuw te zien in het aantal taaladviezen verspreid via Twitter: van 650 in 2011, via 1610 in 2012 naar 2560 in 2013 (20% van het totaal). De tweets komen bij tienduizenden 'volgers' terecht.

Verder schreef de Taaladviesdienst zo'n 130 nieuwe adviezen voor www.onzetaal.nl, waardoor er op steeds meer vragen op de website een antwoord kan worden gevonden.

Betaalde opdrachten

In 2012 ontving de Taaladviesdienst netto (na aftrek van gemaakte kosten voor cursussen) € 162.000 voor werk dat voor derden werd verricht (in 2011: € 155.000), inclusief het werk voor de Taalunie. De overige inkomsten zijn afkomstig van correctiewerk (€ 60.600), uit royalty's voor boeken en de Taalkalender (€ 11.350), de opbrengst van de telefonische adviesdienst (€ 10.000), en van cursussen en workshops (€ 16.000). Door een bijdrage van de stichting Vrienden van *Onze Taal* kon voor een vergoeding van € 9.400 aan bijzondere projecten worden gewerkt.

Eind 2012 liep het vijfjaarsproject in het kader van Taaladvies.net af, dat *Onze Taal* in 2008-2012 voor de Nederlandse Taalunie heeft uitgevoerd. In december 2012 is na een nieuwe openbare aanbestedingsprocedure het genootschap als beste partij uit de bus gekomen. In de jaren 2013-2017 zal de Taaladviesdienst voor een vergoeding van in totaal € 275.000 ongeveer 1000 uur per jaar voor Taaladvies.net werkzaam zijn. In 2013 werd voor dit project door *Onze Taal* € 55.100 in rekening gebracht.

In 2013 werd een grote opdracht afgerond: de dienst corrigeerde tot in het voorjaar van

2013 alle zaalteksten van het vernieuwde Rijksmuseum. Verder schreef de dienst een jaar lang de uitgebreide taalrubriek in het blad *Management Support* en werd voor het 27^e jaar de concept-Troonrede gecorrigeerd en van commentaar voorzien.

Vaste taken

Vaste taken van de Taaladviesdienst in 2013 waren verder het tienmaal schrijven van de rubrieken *Vraag en antwoord* en *Taaltest* voor *Onze Taal*, de eindredactie van de *Taalkalender 2014*, de eindredactie van de e-mailnieuwsbrief *Taalpost*, het schrijven van de e-mailnieuwsbrief *Woordpost* en van *Woordspot*, een wekelijks woord-blog voor scholieren, en het maandelijks meecorrigeren van de proeven van het tijdschrift. Bij de dienst waren eind 2013 zes taaladviseurs werkzaam, met een gemiddelde aanstelling van 29 uur per week.

Tweejaarlijks taalcongres

Op 16 november 2013 werd er opnieuw een congres van *Onze Taal* gehouden, ook deze keer in het Chassé-theater in Breda. Het thema was 'De wortels van het Nederlands', en met 1350 bezoekers was de zaal zo goed als uitverkocht. Er waren lezingen en optredens van onder anderen Kees van Kooten, Wim Daniëls, Paul van Vliet en Frits van Oostrom. Het ministerie van Onderwijs was wederom de belangrijkste subsidiegever. In de pers was ook veel aandacht voor het woord *participatiesamenleving*, dat die dag door de bezoekers tot woord van het jaar van *Onze Taal* gekozen werd.

Publiciteit

Het genootschap kreeg opnieuw veel media-aandacht in 2013. Bijna iedere maand waren er artikelen uit het tijdschrift die de publiciteit haalden. In april was er veel aandacht voor de artikelen over de taal van koning Willem-Alexander en het Nederlands van koningin Máxima, en in september in de tijd van de Troonrede n.a.v. het artikel over toespraken van Willem-Alexander. De platte versies van populaire liedjes waren in oktober in veel kranten en radio-uitzendingen in het nieuws.

Als het om taalonderwerpen gaat, zijn medewerkers van *Onze Taal* steeds vaker te horen, bij onder meer Omroep MAX, Radio1 en bij Giel Beelen op 3FM.

Het uitkomen van de taaladvies-app van *Onze Taal* in maart leidde tot veel vermeldingen en ook positieve recensies in kranten en tijdschriften. In november werd de verkiezing van het woord *participatiesamenleving* tot *Onze Taal*-woord van het jaar in veel kranten vermeld. En in december gaf de Taaladviesdienst in enkele kranten commentaar op het Groot Dictee.

Onzetaal.nl

De website van *Onze Taal* trok in 2013 gemiddeld per maand 480.000 verschillende ('unieke') bezoekers, een stijging met 36% ten opzichte van 2012, toen dat maandgemiddelde 353.000 was. Tijdens in totaal bijna 9 miljoen bezoeken werden 14,3 miljoen informatiepagina's opgevraagd. Ruim 80% van de bezoekers bezoekt de site allereerst voor een taaladvies.

Met de bovenstaande bezoekerscijfers staat de website www.onzetaal.nl in de top-honderd van grote websites in Nederland.

Taalpost

De elektronische nieuwsbrief *Taalpost* wordt sinds 2002 drie keer per week gratis toegestuurd aan belangstellenden. Het bereik van de taalnieuwsbrief stabiliseerde rond 22.000 abonnees. De Nederlands-Vlaamse redactie van *Taalpost* werd ook in 2013 gevormd door twee externe medewerkers: Marc van Oostendorp en Erik Dams. Zie www.taalpost.nl.

Woordpost

In *Woordpost* (sinds 2009) licht de Taaladviesdienst in elke aflevering een moeilijk woord uit de actuele pers toe (in betekenis, herkomst en uitspraak). Deze nieuwsbrief verschijnt tweemaal per week, op de (werk)dagen dat *Taalpost* niet verschijnt. *Woordpost* groeide in 2013 door naar 17.000 abonnees (in 2012: 15.600, in 2011: 13.000) Zie www.woordpost.nl.

TLPST

De uitgave *TLPST*, een jongerenversie van de succesvolle uitgave *Taalpost*, bestaat vanaf september 2012. Deze taalnieuwsbrief voor jongeren is opgezet in afstemming met het onderwijs en verschijnt eenmaal per maand. *TLPST* bereikte eind 2013 ongeveer 2000 docenten en scholieren.

TLPST werd tot de zomer van 2013 als proefproject gefinancierd door de stichting Vrienden van Onze Taal. Daarna zou de uitgave een andere financier moeten vinden of moeten stoppen. In juni 2013 is Onze Taal met de educatieve uitgever Noordhoff te Groningen overeengekomen dat zij *TLPST* voorsnog voor een jaar financieren als voorziening bij hun lesmethode *Nieuw Nederlands*, die door 60% van de middelbare scholen gebruikt wordt. *TLPST* komt door deze samenwerking maandelijks bij ruim 6000 leraren Nederlands terecht als lesmateriaal.

Woordspot

Woordspot is gericht op het versterken en vergroten van de woordenschat van jongeren van 12-16 jaar in de onderbouw van de middelbare school. Het geeft wekelijks in de vorm van een blog uitleg bij een lastig maar nuttig Nederlands woord. Het blog is eenvoudig benaderbaar via Twitter en Facebook. Eind 2013 had *Woordspot* zo'n 4.000 bezoekers per aflevering en 1.500 abonnees via e-mail. *Woordspot* werd tot eind 2013 gefinancierd door de Stichting Vrienden van Onze Taal. Voor de verdere financiering van deze uitgave wordt naar een educatieve uitgever gezocht.

Sociale media

* Sinds 2009 beheert de Taaladviesdienst de professionele netwerksite LinkedIn een Onze Taal-groep. Eind 2009 had deze groep 1500 leden en eind 2012 waren 7325 leden actief. Dat aantal is in 2013 doorgroeid tot 8.800.

* In 2009 werd een Twitter-account opgezet, waarop vele actieve internetgebruikers onder meer taaladviezen krijgen, het taalnieuws van Onze Taal volgen en dat verder verspreiden. Het aantal 'volgers' nam explosief toe van 600 eind 2009 naar ruim 30.000 eind 2012. In 2013 is dat aantal op 45.000 gekomen. Onze Taal staat in de top-500 van Nederlandse twitteraars. In 2013 werden via Twitter 260 nieuwe leden voor de vereniging geworven. Het taalnieuws wordt via Twitter automatisch verspreid.

* In 2012 is de redactie in samenwerking met de Taaladviesdienst begonnen met een Facebookpagina. In een min of meer vast stramien: maandag een puzzel, dinsdag een quiz, woensdag discussie of een tip, donderdag een actueel/interessant woord en vrijdag een taalkronkeldag. Eind 2013 had de pagina 14.400 'likers' (eind 2012 waren dat er 6.600).

Overige gebeurtenissen

In 2013 werd(en) verder door Onze Taal:

- * een app uitgebracht die de taaladviezen en het taalnieuws van de website op een eenvoudige manier ontsluit voor gebruikers van smartphones en tablets. De app werd in maart uitgebracht en in twee maanden 90.000 keer gedownload.
- * samen met het INL in eigen beheer het boekje *Waar komt pindakaas vandaan?* gemaakt,

dat aansluit bij het thema 'etymologie' van het congres van november 2013. Het boekje was succesvol in de verkoop (2000 verkochte exemplaren in drie maanden); het initiële risico werd echter gedragen door de stichting Vrienden van Onze Taal, die met een projectsubsidie de productie van het boekje mogelijk maakte.

- * bij Uitgeverij Prisma het boekje *5000 Venijnige dicteewoorden* uitgebracht als opmaat voor de dicteetijd in december;
- * voor de 21e keer de *Taalkalender* van Onze Taal gepubliceerd (van 2014);
- * bij uitgeverij Bekking & Blitz voor de derde keer een *Taalagenda* (2014) uitgebracht;
- * aan de leden zo'n 5500 boeken en andere uitgaven verkocht;
- * met vele advertenties en banners een totaal van 3.060 nieuwe leden en (proef)abonnees geworven ter vervanging van het verloop in het ledenbestand;
- * een stand bemand op de tweejaarlijkse Nationale OnderwijsTentoonstelling (NOT), waardoor Onze Taal zich kon presenteren aan de 20.000 bezoekers van die beurs.

Bij het bureau van het genootschap waren eind 2013 veertien medewerkers in dienst (gemiddeld 30 uur per week), in totaal een formatieruimte van 10,5 fulltime arbeidsplaatsen (fte). Met vier externe medewerkers is er een contract voor het werk in de redactie van *Onze Taal* en voor *Taalpost*.

Plannen

- * In 2014 zal de aandacht allereerst wederom gericht zijn op het voortzetten en op peil houden van de basisdiensten voor de leden en het zo mogelijk verbeteren van de kwaliteit daarvan: het tijdschrift, de adviesdienst, de informatie via de website, en de elektronische nieuwsbrieven *Taalpost*, *Woordpost*, *TLPST* en de uitgave *Woordspot*.
- * De werving van nieuwe leden was vele jaren voornamelijk gebaseerd op plaatsingen van advertenties in kranten en tijdschriften. In 2014 zal Onze Taal een nieuwe campagnestrategie beginnen. Dat zal gebeuren door de inzet van ambassadeurs van Onze Taal en bekende Nederlanders die willen pleiten voor aandacht voor (goed) taalgebruik.
- * In 2014 zal de webshop van Onze Taal sterk verbeterd worden en zal de verzending van bestelde boeken bij een verzendbedrijf worden ondergebracht.
- * De vormgeving van het tijdschrift en een deel van de inhoud (rubrieken) zullen vernieuwd worden.
- * Eind 2013 zijn er gesprekken gevoerd met Frits Spits over zijn nieuwe programma 'De Taalstaat', dat sinds januari 2014 elke zaterdag wordt uitgezonden op Radio1 en waaraan Onze Taal in verschillende vormen een substantiële inhoudelijke bijdrage zal leveren.
- * Met uitgeverij Van Dale werd eind 2013 afgesproken dat Onze Taal in 2014 zal bijdragen aan de inhoud van een symposium in september 2014 waarmee, samen met het INL, het 150-jarig bestaan van Van Dale gevierd zal worden.
- * Op de website zal in 2014 een onderwijsafdeling worden ingericht waar teksten bijeen worden gebracht die voor het onderwijs of scholieren/studenten van belang zijn. In deze vorm wil Onze Taal mede een vorm van taalkundeonderwijs stimuleren en faciliteren.
- * In 2014 zal met enquêtes onderzoek worden gedaan onder de gebruikers van uitgaven van Onze Taal, om een goed beeld te krijgen van wie die gebruiker is en hoe en wanneer uitingen van het genootschap nuttig zijn.
- * Het bestuur bereidt een bestuursvereenvoudiging voor die in 2014 zijn beslag moet krijgen. Dat zal samenvallen met een modernisering en herziening van de statuten die in juni 2014 aan de ledenvergadering zal worden voorgelegd.
- * Bij de stichting Vrienden van Onze Taal worden nieuwe projecten van Onze Taal voor financiering en uitvoering voorgelegd: een onderzoek naar de levensvatbaarheid van spreekwoorden, een boekje over zegswijzen, en andere ideeën die in de loop van het jaar ontstaan.
- * In voorbereiding is de website Spellingsite.nu, die op een eenvoudige en deskundige

manier snel advies levert in spellingkwesaties.

* Voor de digitale versie van Onze Taal zal in 2014 een flinke investering gedaan worden. Daardoor zal de digitale *Onze Taal* ook goed op een iPad of tablet leesbaar zijn.

Begroting 2014

De begroting voor 2014 weerspiegelt de verwachting van oktober 2012. Voor het jaar 2014 is voor het eerst in tien jaar geen contributieverhoging in rekening gebracht. De vereniging is de laatste jaren voor een sluitende begroting wel afhankelijk geworden van een aanzienlijk bedrag aan (in principe altijd onzekere) giften van de leden.

In de begroting voor 2013 zijn geen speciale uitgaven voorzien. Wel is in 2013 een voorziening getroffen van € 30.000 voor de moeilijk te begroten kosten van noodzakelijke digitalisering en vernieuwing van elektronische voorzieningen.

Werving van leden vindt steeds meer plaats via sociale media en elektronische uitgaven. Verder neemt in crisistijd de uitruil van diensten met andere uitgevers toe, waardoor de directe kosten voor ledenwerving gedrukt kunnen worden.

In de begroting voor 2014 is – mede vanwege het afzien van contributieverhoging per 1 januari 2014 – een zeer beperkt positief resultaat voorzien van € 1.000.

Bestuur

Het bestuur bestond eind 2013 uit mr. G.C. (Gert) Haverkate (voorzitter), drs. L. (Leo) Voogt (vicevoorzitter), drs. M.A. (Margot) Scheltema (penningmeester), dr. E.H.C. (Els) Elffers (secretarissen), en de leden prof. dr. C.J.M. (Carel) Jansen, mr. drs. L. (Bert) Jongsma, lic. M. (Martine) Tanghe, en drs. A.J.A. (Alof) Wiechmann.

Het algemeen bestuur vergaderde in 2013 vier keer: in maart, juni, oktober en december. In de tussentijd kwam het dagelijks bestuur – bestaande uit voorzitter, vicevoorzitter, secretaris, penningmeester en directeur – daarnaast nog zes keer bij elkaar.

Den Haag, mei 2014

Peter Smulders
directeur